

Venerini laski (*Adiantum capillus-veneris* L.) v Posočju (drugi del)

Daniel Rojšek

V prejšnji številki *Proteusa* (str. 399-408) lahko preberete prvi del tega članka, ki prinaša uvod in poglavja o imenih laskov in zemljepisnih imenih, lastnostih in značilnostih laskov, odkritjih laskov v Posočju ter opise in lege sedmih nahajališč. Temu besedilu sledijo opisi in lege ostalih šestnajstih nahajališč ter zaključni del in pregled odkritjih laskov.

Spodmol in Kapelica Na barki

V predelu, kjer je včasih čez Sočo vozil brod (Na barki), je voda pred kratkim rtom zajedla v desni breg približno 50 metrov dolg, do 3 metre globok in enako visok Spodmol nad gladino Ajbškega jezera. Spodmol je zajeden v zgornjekredno, debelozrnato apnenčevo brečo z vložki laporja (${}_4K_2^3$, maastrichtij, staro od 66 do 72 milijonov let). Značilne so tanke in nagubane lapornate plasti, vmes so do pol metra debeli skladi breče. Strop Spodmola in steno nad njim tvori ledenodobni konglomerat.

Na jugozahodnem koncu Spodmola se v lehnjakovem slapu odpira vhod v Kapelico z zasiganimi stenami in dnom. V njej pada s stropa močan curek mrzle studenčnice, prostora je za odraslega človeka.

Rastišče laskov je bogato, saj šteje več stotin rastlin, ki uspevajo po stenah in stropu Spodmola ter v Kapelici, kjer je le dovolj svetlobe. Laski izraščajo tako iz namočene lehnjaka kot iz suhih sten in stropa Spodmola.

Zgornja meja: Y = 397750, X = 107639, Z = 105,5 metra do 108,0 metra; spodnja meja Spodmola (kjer je Kapelica): Y = 397712, X = 107603, Z = 105,5 metra do 108,0 metra.

Lehnjakov baldahin na desni strani Ajbškega jezera

V močno zaraščenem bregu iz iste kamnine kot pri Spodmolu in Kapelici se na bregu ob izviru odlaga lehnjak, ki je tudi poraščen s to imenitno atlantsko-mediteransko praprotjo.

Več sto laskov raste po lehnjakovem baldahinu od 105,5 do 108,0 metra nad morjem. Pri približno osem metrov dolgem poševnem baldahinu, ki štrli do meter daleč iz brega, gre dejansko za vrh lehnjakovega slapa, ki je videti kot baldahin, kajti večino lehnjaka zaliva voda umetnega jezera.

Y = 397198, X = 107439, Z = 105,5 metra do 108,0 metra.

Lehnjakov slap na levi strani Ajbškega jezera

V prepadni, približno sedem metrov visoki steni se iz zdrobljene kamnine cedi voda, ki odlaga lehnjak. Tega prerašča več sto venerinih laskov, mahovi in različne vrste trav. Okoli lehnjakovega slapa drevesa dobro uspevajo in rastišče laskov lepo zasencijo.

Steno gradi zgornjekredna, debelozrnata apnenčeva breča z vložki laporja (${}_4K_2^3$, maastrichtij, stara od 66 do 72 milijonov let).

Besedilo, slike in zemljevid z legami laskov ob Ajbškem jezeru sem objavil v *Proteusu* (1994, 1: 19-22). Na jezeru zemljevida nisem imel, zato sem lege kasneje določil po spominu. K baldahinu na desni strani jezera sem prišel po kopnem, k temu slapu pa še ne.

Legi ni natančno določena, Z = približno 112 metrov.

Močila v Avčah

Pod približno 15 metrov visoko prepadno konglomeratno steno ledenodobne starosti, približno 180 metrov nad morjem, pronica stalna voda, ki odlaga lehnjak. Ob izviru so zgradili veliko korito. Nad njim se v loku pne močno razčlenjeni in poraščeni obok do 2,5 metra globokega, 10 metrov širokega in do 6 metrov visokega spodmola.

Iz lehnjaka in konglomerata izrašča okoli tisoč izredno bujnih venerinih laskov, ob njih se bohotijo mahovi in trave ter bršljan (*Hedera helix*). Rastišče je približno 12 metrov dolgo in dobra dva metra visoko.

Prepadno pobočje nad spodmolom je obaraščeno z grmovjem in drevjem, ki laske poleti dobro zasenci. Mokrotna tla med dovozno potjo k 30 metrov oddaljeni domačiji s hišno številko Avče 90 in koritom preraščajo koprive (*Urtica dioica*) in druge visoke steblike.

Vitimir Mikuletič (1970) je to bogato in lahko dostopno nahajališče laskov odkril že leta 1951, torej prvo v Posočju na ozemlju Slovenije.

Y = 398617, X = 106920, Z = približno 180 metrov.

Močila, zelo bogato nahajališče laskov v Avčah. Kot prvega v Posočju ga je leta 1951 odkril Vitimir Mikuletič.

Foto: Daniel Rojsek.

Lepota laskov, igra svetlobe in sence ter vode v Močilih.

Foto: Daniel Rojsek.

Trebež nad Loščami

V strugi Trebeža, desnega pritoka Soče, so štiri nahajališča laskov razmeroma blizu skupaj. Med sušami je v strugi malo vode in je večinoma moč hoditi po njej, sicer pa je dostop kar težaven zaradi zelo strmega in delno prepadnega desnega pobočja, levo pa zaradi prepadnosti brez plezalne opreme ni prehodno.

Potok je ob močnem prelomu, na stiku med apnenci na desni strani - spodnjekredni, skladoviti, mikritni, ploščasti apnenec ($K_1^{2,3}$, del aptija, barremij in hauterivij, od 120 do 132,9 milijona let), mikritni in oolitni apnenec (K_1^1 , valanginij - berriasij, od 132,9 do 145 milijonov let) ter masivni apnenec s koralami in hidrozoi ($J_3^{1,2}$, spodnji kimmeridgij in oxfordij, od 152,1 do 163,5 milijona let) - in srednjepaleocenskim flišem z vložki apnenčevih breč in laporja (Pc_2 , starim od 59,2 do 61,6 milijona let) na levi strani porečja izdolbel izredno slikovito sotesko. Vodilni povirni krak je nastal ob močnem prelomu med apnenci in flišem, desni, ki je sicer bolj vodnat, pa je v apnencih izjedel v prepadni steni izredno strma korita, kjer pada voda v številnih slapovih,

visokih od 5 do 20 metrov, ter vmesnimi skoki in tolmeni oziroma kotlami.

Največje nahajališče laskov je na približno 7 metrov visokem in spodaj približno 5 metrov širokem lehnjakovem slapu prav nasproti sotočja povirnih krakov. Laski rastejo na obeh straneh slapa, več sto rastlin uspeva v manjšem lehnjakovem spodmolu na levi strani slapa, trije šopki pa na desni.

Ostala tri nahajališča so podobna zadnjemu, kjer iz lehnjaka, ki zapolnjuje vrzeli med podornimi skalami, odganjajo šopki laskov z največ sto rastlinami.

Značilna nahajališča laskov na lehnjaku v slikovitem okolju divje soteske.

Podatke o legi tretjega in četrtega rastišča mi je posredoval Igor Dakskobler (2014), prej pa je popise objavil (2003: 44).

Lehnjakov slap:

Y = 391682, X = 102356, Z = 160 metrov;

drugo rastišče, ob njem:

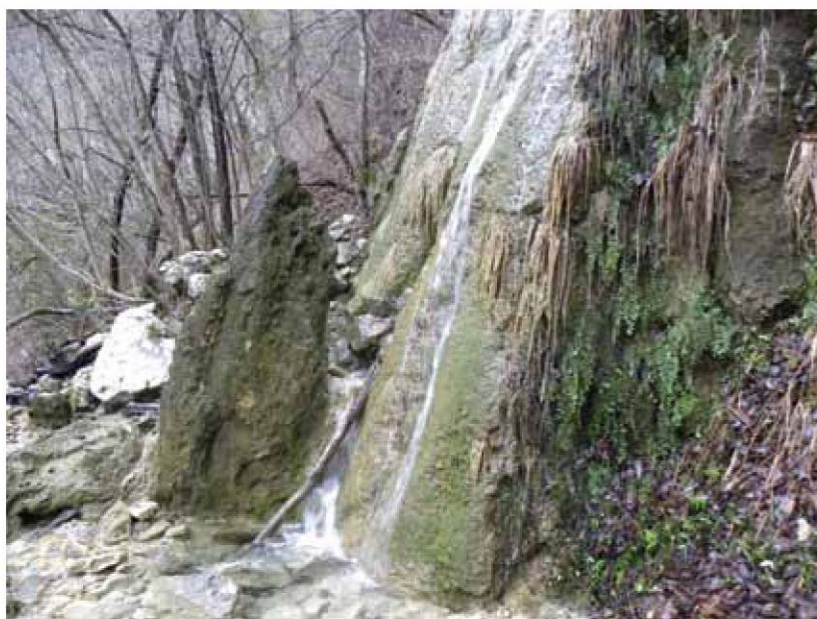
Y = 391668, X = 102363, Z = 160 metrov;

tretje, malo više:

Y = 391634, X = 102392, Z = 180 metrov;

četrto, najvišje:

Y = 391568, X = 102500, Z = 225 metrov.

Lehnjakov slap z laski v soteski Trebeža. Foto: Daniel Rojšek.

Drugo, skromnejše nahajališče laskov v strugi Trebeza. Foto: Daniel Rojšek.

Sopet v Plaveh

Izredno slikovita, kratka dolina desnega, hudourniškega pritoka Soče je nastala ob dveh izrazitih prelomih v flišu paleocenske in eocenske starosti. Voda je izdolbla široka korita, kjer pada z več slapovi, ki so visoki od 5 do 20 metrov.

Ob spodnjem teku najdemo tri nahajališča, povezana z lehnjakom. Ta se izloča iz vode, ki izvira iz srednjepaleocenskega fliša z vložki apnenčevih breč in laporja (Pc₂, staraga od 59,2 do 61,6 milijona let).

Največje nahajališče laskov je na približno osem metrov visokem in spodaj približno

deset metrov širokem, z mahom prekritem lehnjakovem slapu nasproti porušenega mlina. Več sto dobro in skromno razvitih laskov raste po slapu.

Drugo nahajališče laskov je majhno, obraščeno z mahom in ga težko opazimo. Šteje namreč do dvajset rastlin, ki so skromno razvite.

Tretje je tik pod delno razrušenim jezom mlina. Na slikovitem, z mahom prekritim lehnjakovim slapom raste en sam šopek lepo razvitih laskov.

Topla, mokra zima 2013/2014 laskov ni zdelala, pomladansko cvetje je zacvete-

Najbolj številčno nahajališče laskov v strugi Sopeta je Katja Kogej na velikem lehnjakovem slapu odkrila kot zadnjega ob koncu januarja leta 2014.

Foto: Daniel Rojšek.

Laski in navadni pljučnik (*Pulmonaria officinalis*) na velikem lehnjakovem slapu v Sopetu. Foto: Daniel Rojšek.

Drugo rastišče laskov v Sopetu težko opazimo, šteje le do dvajset skromnih rastlin. Tudi tukaj je navadni pljučnik (*Pulmonaria officinalis*) zacvetel že ob koncu januarja leta 2014.

Foto: Daniel Rojšek.

lo že sredi januarja. Ob laskih so se med ogledom bohotile trobentice (*Primula vulgaris*), navadni pljučnik (*Pulmonaria officinalis*), mali zvončki (*Galanthus nivalis*) in navadni jetrnik (*Hepatica nobilis*).

Prvo nahajališče:

Y = 390772, X = 100468, Z = 97 metrov do 105 metrov;

drugo nahajališče:

Y = 390737, X = 100455, Z = 107 metrov;

tretje nahajališče:

Y = 390729, X = 100448, Z = 107 metrov.

Izvir Mrzlek na vznožju Sabotina

Skromno nahajališče venerinih laskov se je ugnezdilo na prepadnih stenah nad močnim kraškim izviro.

Steni debeloskladovitega, temno sivega, iz spodnje– do zgornjekrednega apnenca (K_{1,2}, albij in cenomanij, starega od 94 do 113 milijonov let) se ob močnem prelomu kot oster kot zajedata na vznožju hriba Sabotina (608 metrov). V okolici izvira je vznožje hriba prekrito s preperino (konglomerat, breča in grušč) iz ledenih dob in sedanjosti.

Laski rastejo iz razpoke na desni strani (samo en šopek, na nadmorski višini 77,5 metra) in lezike ter razpok (sedem šopkov,

Navadni repuh (*Petasites hybridus*),
navadna bodika (*Ilex aquifolium*) in
laski v levi steni nad izvirov Mrzleka.
Foto: Daniel Rojšek.

od 77,2 do 78,0 metra) na levi strani izvira. Mezeča voda odlaga izredno majhne količine lehnjaka, vendar laski niso vezani nanj. V isti leziki sta svoj življenjski prostor našla tudi navadna bodika (*Ilex aquifolium*) in navadni repuh (*Petasites hybridus*)

Zelo skromno, a prav posebno rastišče na apnencu, ki ni vezano na izvirno vodo.

Na levi strani izvira:

Y = 394989, X = 95308, Z = 77,2 do 78,0 metra;

na desni strani izvira:

Y = 394989, X = 95299, Z = 77,5 metra.

Globoka struga Soče

Na prehodu iz srednjega v spodnji tek si je Soča izjedla Globoko strugo v lastne naplavine in eocenski fliš (E_{1,2}, zgornji cuizij in spodnji lutecij, starega od 38 do 45 milijonov let).

Pet rastišč laskov, štiri na desnem, eno pa na levem bregu, se je ugnezdilo izključno na konglomeratu iz ledenih dob in sedanjosti, od 55 do 67 metrov nad morjem. Prodlike v konglomeratu sestavlja večinoma apnenc različne starosti.

Nobeno rastišče ni vezano na izvir z lehnjakom, temveč se rastline ukoreninijo v

Pogled v Globoko strugo Soče s cestnega mostu in na znameniti železniški most. Laski uspevajo v štirih spodmolih na desni steni struge, zadnjega vidimo kot temno luknjo nad vodo v spodnjem levem kotu slike. Foto: Daniel Rojšek.

Tretji spodmol z laski. Na spodnjem delu slike vidimo višino dnevnega nihanja gladine Soče zaradi vpliva hidroelektrarne. Svetel poprth na najnižjem šopu laskov in po mahovih predstavlja ilovnato-muljasto prevleko nadzemnih delov. Foto: Daniel Rojšek.

luknjičavo vezivo med prodniki. Med hudimi sušami se zeleni deli posušijo, korenine pa večinoma preživijo in ob ustrezni toploti ter vlagi ponovno odženejo. Na drugi strani pa laski uspevajo tudi tik nad nizko vodo, ki zaradi delovanja elektrarne in poplavnih valov niha in jih dnevno tudi dvakrat poplavi za več ur, med poplavnimi valovi pa so rastline pod vodo celo več dni skupaj. Visoke vode s plavjem na pritočnih delih s sten obrusijo vse rastlinje, tudi laske, njihove nadzemne dele v zatišnih legah prekrije tanka plast usedlin iz vode, vendar laski preživijo.

Na vznožju Škabrijela

Največje nahajališče v Posočju po površini (približno 200 kvadratnih metrov) in številu rastlin (več kot tisoč) je na konglomeratni steni iz ledenih dob, ki tvori levi breg na vznožju Škabrijela pri vodomerni postaji. Ohranilo se je kljub gradnji HE Solkan in vseh zgradb ter igrišč na majhni uravnavi nad steno med državno cesto in strugo.

Rastline uspevajo po suhi, popoldne prisojni prepadni steni na razdalji približno 40 metrov in celo 8 metrov nad vodno gladino najnižje Soče. Hude suše in mraz številne zelene dele laskov povsem posušijo, vendar laski kasneje ponovno odženejo.

Največje nahajališče laskov na vznožju Škabrijela. Rastline uspevajo tako v spodmolih kot na izpostavljenih delih stene. Skal v vodi ni več, kajti odnesla jih je poplava decembra leta 2009. Foto: Daniel Rojšek.

*Spodmol na vznožju Škabrijela z laski in enem od domnevnih naravnih nahajališč križevatega polmesečevolistnega jetrenjaka (*Lunularia cruciata*) v Sloveniji. Jetrenjak prekriva steno v zgornjem desnem kotu slike. Foto: Daniel Rojšek.*

*Risba trosovnika križevatega polmesečevolistnega jetrenjaka (*Lunularia cruciata*). Delo Ernsta Haeckla iz leta 1904.*

*Slika križevatega polmesečevolistnega jetrenjaka (*Lunularia cruciata*). Listi mahu v obliki polmesecev izrazito izstopajo. Vir: http://www.cisfbr.org.uk/Bryo/Cornish_Bryophytes_Lunularia_cruciata.html.*

Slikar Vladimir Segalla - Vlado je rastline našel v soboto, 13. maja leta 2006, in me julija istega leta o najdbi obvestil. Takrat je bil velik del rastišča dostopen po kopnem, poplava leta 2009 pa je skale, ki so molele iz vode, odnesla in sedaj si laske lahko ogledamo le z vode. Edino k spodnji meji rastišča z dvema šopoma laskov ob vodomerni lati je mogoče priti peš.

Zelo posebno suho rastišče laskov v Posočju. Ob laskih je eno izmed domnevnih znanih naravnih (spontanih) nahajališč jetrenjaka (*Lunularia cruciata*) v Sloveniji (Igor Dakskobler, Andrej Martinčič in Daniel Rojšek, 2014, 240). Zanj predlagam ime križevati polmesečevolistni jetrenjak. Vzorce te rastline sva nabrala z Igorjem Dakskoblerjem, vrsto pa je določil Andrej Martinčič (oboje v letu 2013).

Zgornja meja:

Y = 396197, X = 93992, Z = 55,7 metra do 65 metrov;

spodnja meja stene:

Y = 396174, X = 93929, Z = 55,7 metra do 67 metrov.

Na vznožju Sabotina

Laski uspevajo v štirih spodmolih v konglomeratu iz ledenih dob. K prvemu se lahko spustimo po zelo strmem pobočju ob desnem oporniku železniškega mostu. Drugi se nahaja čisto blizu, vendar približno osem metrov nad vodo in si ga lahko ogledamo le z nje, tako kot ostala dva.

V spodmolih uspeva različno število rastlin, še najmanj (približno 50) v drugem. V ostalih treh pa uspeva v vsakem po več sto laskov. Ob njih so tudi nahajališča križevatega polmesečevolistnega jetrenjaka (*Lunularia cruciata*, Igor Dakskobler, Andrej Martinčič in Daniel Rojšek, 2014, 240).

Zelo zanimiva rastišča laskov v spodmolih brez lehnjaka in izvirne vode.

Prvi spodmol:

Y = 395884, X = 93628, Z = 55,7 metra do 58 metrov;

drugi spodmol:

Y = 395879, X = 93628, Z = 63 metrov;

tretji spodmol:

Y = 395875, X = 93623, Z = 55,0 metra do 56,5 metra;

četrti spodmol:

Y = 395771, X = 93511, Z = 55,0 metra do 56,5 metra.

Zaključek

Pred dobrimi dvajsetimi leti smo v Posočju vedeli za šest nahajališč laskov, danes pa že za triindvajset, skoraj štirikrat več. Tedaj smo v Sloveniji poznali devetnajst nahajališč (Daniel Rojšek, 1993), sedaj pa več deset. Prepričan sem, da bomo v Posočju našli še kakšnega.

Žal podatka o skupnem številu nahajališč v Slovenski Istri nimamo. Očitno jih je toliko, da jim posebne pozornosti nihče ne name-

nja. Najdemo jih celo po vaseh v razpokah obzidanih vodnjakov in na obali, kjer jih ob visoki plimi in močnem vetru obliva slan pršec (Vesna Flander, 1991).

Izjemno odpornost laskov dokazujejo skrajna rastišča v Sloveniji na razponu od dveh metrov na obali pri rtiču Ronek do petstotih metrov v soteski Mrzlice na vznožju Krna. Rastline preživijo prhanje s slanico, žgočo pripeko in sušo, hud mraz, večdnevno potopljenost v vodi in ilovnato-muljaste prevleke nadzemnih delov.

Laski potrebujejo za rast vlago in toploto, prsti pa ne. Katera gnojila jih ogrožajo, ne vem. Spomnim se, da so se laski v Močilih začeli na veliko sušiti, ko so ob koncu osemdesetih let 20. stoletja travnike nad njimi zelo posipali z dušičnim, fosforjevim in kalijevim umetnim gnojilom. Po prenehanju gnojenja so si laski zopet opomogli.

Viri in slovarstvo:

Stanko Buser, 1986: *Osnovna geološka karta 1:100 000 in tolmač za list Tolmin in Videm (Udine), L 33-64 L 33-63. Beograd.*

Igor Dakskobler, 2003: *Floristične novosti iz Posočja in sosednjih območij v zahodni Sloveniji. Hladnikia, 15/16: 43-71. Ljubljana.*

Igor Dakskobler, Andrej Martinčič, Daniel Rojšek, 2014: *Phytosociological analysis of communities with *Adiantum capillus-veneris* in the foothills of the Julian Alps (Western Slovenia). Haecquetia (Ljubljana), 13 (2): 235-258.*

Miran Drole, 2013: *Elektronsko sporočilo o imenu Brizna grapa, ime mu je povedala Zofija Žefran s Koritnice ob Bači, Kneža.*

Vesna Flander, 1991: *Zanimivo nahajališče venerinih laskov na slovenski obali. Proteus, 53 (9-10): 372-373. Ljubljana.*

Ernst Haeckel, 1904: *Kunstformen der Natur, Tafel 82 Marchantia (Hepaticae). Leipzig und Wien: Bibliographisches Institut. Dostopno na spletni strani <http://caliban.mpiz-koeln.mpg.de/haeckel/kunstformen/natur.html>.*

Bojan Marčeta, Katja Pobjlšaj, 1987: *Največje nahajališče venerinih laskov v Sloveniji. Proteus, 49 (9-10): 371-372.*

Vitomir Mikuletič, 1970: *Redka praprotna na vznožju Julijskih Alp. Proteus, 33 (1): 39. Ljubljana.*

Vitomir Mikuletič, 1975: *Vilini laski (*Adiantum capillus-veneris* L.) v severni Primorski. Soški gozdar, 11 (2): 30. Tolmin.*

- Vitomir Mikuletič, 2013: *Pogovor o imenu vilini laski med njim in piscem tega članka. Nova Gorica.*
- Gaius Plinius Secundus: *Naturalis Historia*, 77-79; 1855: *Pliny the Elder: The Natural History*. Urednika John Bostock in Henry Thomas Riley. London: Taylor and Francis, Red Lion Court, Fleet Street; Book XXII., *The Properties of Plants and Fruits* (22. knjiga, Lastnosti rastlin in sadežev). Dostopno na spletni strani <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.02.0137:book=22:chapter=30&highlight=THE+ADLANTUM%2C+CALLITRICHOS%2C+TRICHOMANES%2C>.
- Daniel Rojšek, 1994: *Ajbsko jezero. Proteus*, 57 (1): 19-22. Ljubljana.
- Daniel Rojšek, 2004: *Venerini laski (Adiantum capillus-veneris L.) v Mrzlici. Na spletni strani <http://dar.zrsvn.si/slike/rphj/ps/srt/v/m/vl.html>.*
- Otto Wilhelm Thomé, 1885: *Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz. Gera. Dostopno na spletni strani http://it.wikipedia.org/wiki/Adiantum_capillus-veneris.*
- Tone Wraber, 1986: *Vsega po nekaj o venerinih laskih. Proteus*, 48 (7): 259-263. Ljubljana.
- Janko Žigon, 1998: *Nahajališče venerinih laskov pri Britofu v dolini Idrije. Proteus*, 60 (6): 269-270, Ljubljana.

Zahvale

Najlepše se zahvaljujem:

Katji Kogej iz Šmartnega v Brdih za potrpljenje in spremljanje pri iskanju in odkritju štirih rastišč laskov ter jezikovni pregled besedila;

Igorju Dakskoblerju iz Tolmina za spodbude k pisanju tega članka, posredovanje gradiva in strokovni pregled besedila;

Vladimirju Segalli - Vladu iz Temnice na Krasu za obvestilo o največjem nahajališču v Posočju;

Vitimirju Mikuletiču in Mirjam Florjančič iz Nove Gorice za podatka o legi rastišč v Brizni grapi in ob njej;

Miranu Droletu s Kneže in vsem, ki jim ne vem imen, za posredovanje zemljepisnih imen;

Andreju Martinčiču iz Ljubljane za določanje vrst mahov;

Petru Kogejju iz Nove Gorice, Bogdanu in Panu Kladniku iz Ljubljane ter Andreju Bandlju s Krasa za spremstvo in pomoč pri veslanju in slapovanju;

Barbari Vidmar in Robertu Turku - Robiju iz Izole za posredovanje podatkov o nahajališčih v Slovenski Istri.

Pregled odkritij venerinih laskov v Posočju

Zaporedna številka	Ime	Najbližje naselje	Leto odkritja	Odkritelj/-a/-i/-ca
1	Močila	Avče	1951	Vitomir Mikuletič
2, 3	Brizna (Brezna) grapa	Grahovo ob Bači	1969, 1970	Aleš Capuder, Vitomir Mikuletič
4	Spodmol in Kapelica	Ročinj	1993	Daniel Rojšek, Peter Kogej
5	Baldahin	Ročinj	1993	Daniel Rojšek, Peter Kogej
6	Lehnjakov slap	Avče	1993	Daniel Rojšek, Peter Kogej
7, 8, 9, 10	Trebež	Lošče (Ložice)	2002	Igor Dakskobler
11	Sedemmetrski slap	Ročinj	2003	Igor Dakskobler
12	Mrzlek	Plave	2003	Daniel Rojšek, Katja Kogej
13	Mrzlica	Krn	2003	Daniel Rojšek, Bogdan in Pan Kladnik, Andrej Bandelj

Zaporedna številka	Ime	Najbližje naselje	Leto odkritja	Odkritelj/-a/-i/-ca
14	Četrtri spodmol na vznožju Sabotina	Šmaver	2004	Daniel Rojšek, Peter Kogej
15	Zdenc	Ročinj	2006	Katja Kogej, Daniel Rojšek
16	Na vznožju Škabrijela	Sovkan (Solkan)	2006	Vladimir Segalla
17, 18, 19	Na vznožju Sabotina	Šmaver	2013	Daniel Rojšek, Igor Dakskobler
20	Osemnajstmetrski slap	Ročinj	2013	Igor Dakskobler, Daniel Rojšek
21, 22, 23	Sopet	Plave	2014	Katja Kogej, Daniel Rojšek

Botanika • Navadna splavka (*Limodorum abortivum*) tudi v Idrijskem hribovju

Navadna splavka (*Limodorum abortivum*) tudi v Idrijskem hribovju

Tinka Gantar

Tone Wraber je v knjigi Luke Pintarja *Rože na Slovenskem* (1990: 111) napisal, da je splavka (*Limodorum abortivum*) edina vrsta svojega sredozemskega razširjenega rodu. Klorofila ima le še za vzorec, zato je prehrambno odvisna od gliv, na katerih zajeda. Na toplih rastiščih se pojavlja tudi v notranjosti Slovenije. Njen opis, rastišča in razširjenost v Sloveniji strnjeno podaja Dolinar v svoji nedavno izdani knjigi *Kukavičevke v Sloveniji* (2015: 99). Na njegovi karti razširjenosti je v zahodni Sloveniji označenih več nahajališč. Znaná so v dolini Soče med Tolminom in Kobaridom, v spodnjem teku doline Idrijce, v Srednjem Posočju in Goriških brdih, v Vipavski dolini (tam tudi na vznožju Trnovskega gozda med Colom in Ajdovščino), ne pa v samem Trnovskem gozdu.

Do zdaj je nismo poznali niti v Idrijskem hribovju (Terpin, 2005). In vendar raste tudi tu. Kako se mi je dogodila ta najdba?

Junija leta 2013 sem sodelovala pri snemanju promocijskega filma o Krajinskem parku Zgornja Idrijca. Z avtomobili smo se prepeljali iz Idrijske Bele skozi Čekovnik na razgledni Vodonos. Med vožnjo sem v Čekovniku, med Podobnikom in Mohoričem (nadmorska višina je okoli 790 metrov, nahajališče je v kvadrantu srednjeevropskega kartiranja flore 0049/2), na brežini nad cesto s koticom očesa opazila kukavico. Za stasito se mi je zdela prevelika, a ker so vsi avti kar peljali mimo, sem se pač sprizajnila, da ni nič posebnega. A kukavica mi ni dala miru in takoj naslednje jutro sem se